

Sustainable Management of the Public Financial Model for Sports Support in Slovakia

Udržateľné riadenie verejného finančného modelu podpory športu na Slovensku

Autori: Michal Varmus, Milan Kubina, Martin Mičiak, Michal Šarlák, Ivan Greguška

Autori sa zamerali na hodnotenie udržateľnosti systému financovania športu z verejných zdrojov na Slovensku. Cieľom bolo odhaliť nedostatky v súčasnom modeli, posúdiť jeho transparentnosť a efektívnosť a navrhnúť riešenia, ktoré by umožnili dlhodobé fungovanie systému na princípoch udržateľnosti.

Hlavným cieľom výskumu bolo analyzovať udržateľnosť modelu financovania športu zo štátnych, regionálnych a lokálnych zdrojov a vytvoriť návrh transparentného systému (vrátane databázy) pre zber, správu a hodnotenie verejných výdavkov na šport na Slovensku.

Metodológia

Výskum kombinoval **kvantitatívne a kvalitatívne metódy**. Využitá bola **komparatívna analýza** (geografická aj historická), **finančná analýza** a **polostruktúrované rozhovory** s členmi športovej komunity, manažérmi klubov, trénermi a predstaviteľmi samospráv.

Zber dát pokrýval **tri úrovne financovania športu – národnú, regionálnu a lokálnu**. Dáta pochádzali z verejných rozpočtov ministerstiev (školsťva, vnútra, obrany, úradu vlády), z databáz vyšších územných celkov a samosprávnych miest.

Celkovo bolo analyzovaných **viac ako 10 000 dotácií** z rokov 2017–2021. Výskumný tím uskutočnil aj **36 rozhovorov** (17 športovcov, 8 trénerov, 6 mestských poslancov, 3 zástupcovia krajov a 2 manažéri klubov), ktoré poskytli kvalitatívny pohľad na efektívnosť a férovosť systému.

Hlavné metódy:

- **Štatistické porovnanie** financovania športu medzi Slovenskom a EÚ (Eurostat),
- **Pearsonov chí-kvadrát test** na overenie rozdielov medzi úrovňami financovania,
- **Komparácia podľa HDP a výdavkov na obyvateľa**,
- **Tematická analýza rozhovorov** na identifikáciu bariér udržateľnosti a transparentnosti.

Výsledky

Výskumné otázky a odpovede

Otázka	Zameranie	Odpoveď
V1	Sú dostupné dostatočné dáta na hodnotenie udržateľnosti financovania športu?	Nie. Na Slovensku neexistuje jednotná a transparentná databáza dotácií na šport.
V2	Aké faktory ovplyvňujú financovanie športu na jednotlivých úrovniach?	Hlavné faktory: politické rozhodnutia, regionálna nerovnováha, pandémie, byrokracia a nedostatočná koordinácia medzi úrovňami.
V3	Je model financovania na národnej úrovni udržateľný?	Nie. Model je pomalý, byrokratický a nepostačujúci pre menšie športy.

Otázka Zameranie

Odpoveď

V4	Aké sú dôsledky chýbajúcej transparentnosti?	Nízka efektivita využitia verejných zdrojov, znížená dôvera športovej verejnosti, nemožnosť dlhodobého plánovania.
-----------	--	--

Hypotézy a výsledky

Hypotéza	Znenie	Výsledok
H1	Model financovania športu z verejných zdrojov na národnej úrovni je dlhodobo udržateľný	Zamietnuté
H2	Model financovania športu z verejných zdrojov na regionálnej úrovni je dlhodobo udržateľný	Zamietnuté
H3	Model financovania športu z verejných zdrojov na lokálnej úrovni je dlhodobo udržateľný	Zamietnuté

Hlavné zistenia

Slovensko sa v rámci EÚ nachádza **na chvoste rebríčka** v podiele verejných výdavkov na šport – iba **0,2 % HDP** a **34 € na obyvateľa**, pričom európsky priemer je **130 €**. Financovanie športu je **nevyvážené, fragmentované a netransparentné**, pričom viac ako polovicu rozpočtu tvoria dotácie z úrovne miest a krajov.

Na **národnej úrovni** dominujú výdavky Ministerstva školstva (42,6 % všetkých zdrojov), ale systém tzv. „**príspevku uznaným športom**“ je kritizovaný pre nejasnosť a byrokráciu. Malé športové zväzy uvádzajú, že im dotácie často nestačia ani na pokrytie základných prevádzkových nákladov.

Na **regionálnej úrovni** bola najväčšia podpora zaznamenaná v kraji **Nitra (39 % všetkých krajských dotácií)**, zatiaľ čo Košický a Trenčiansky kraj zaostávajú. Rozdiely v objeme a počte dotácií medzi krajinami naznačujú **absenciu jednotnej koncepcie financovania**.

Na **lokálnej úrovni** poskytli regionálne mestá spolu **105 mil. € (2017–2021)**, pričom **najviac Bratislava (18,34 mil. €)** a **najmenej Prešov (3,4 mil. €)**. Analýza potvrdila, že väčšie mestá majú stabilnejší systém podpory, zatiaľ čo menšie samosprávy zápasia s rozpočtovými obmedzeniami.

Rozhovory s aktérmi športovej komunity potvrdili, že systém je **byrokratický, neprehľadný a málo spravodlivý**. Dotácie často smerujú k „preferovaným športom“ alebo klubom, zatiaľ čo menšie športy sú zanedbávané.

Autori preto navrhujú **reformu financovania športu**, ktorá zahŕňa:

1. **Zriadenie jednotnej verejnej databázy dotácií na šport**, dostupnej všetkým úrovňam správy.
2. **Zavedenie blockchain technológie** pre vyššiu transparentnosť a nemožnosť manipulácie s údajmi.
3. **Zjednotenie pravidiel (GBR)** a zníženie byrokratickej záťaže pre žiadateľov.
4. **Zavedenie pravidelných finančných analýz** udržateľnosti a efektivity systému.
5. **Spravodlivejšie prerozdelenie zdrojov** medzi populárne a menej známe športy.

Záverom štúdia konštatuje, že **aktuálny model verejného financovania športu na Slovensku nie je udržateľný**. Je nevyhnutné vytvoriť **transparentný a digitálne prepojený systém**, ktorý umožní efektívnu správu dotácií, objektívne rozhodovanie a podporí dlhodobý rozvoj slovenského športu.